

הצעת הוראה לחברות תשלומים לעניין שמירה והגנה על כספי לקוחות

ביום 31.01.2024 פרסמה רשות ניירות ערך להערות הציבור הצעת הוראה לחברות תשלומים לעניין שמירה והגנה על כספי לקוחות וזאת כחלק מחבילת ההוראות והכללים שהרשות נדרשת לפרסם לקראת כניסתו הצפויה בתאריך 6 ביוני 2024 של חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלום, התשפ"ג – 2023 (להלן: חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום).

להלן עיקרי הדרישות בהוראה:

- חובת החזקת כספי לקוחות בחשבון ייעודי תוך יום עסקים אחד מקבלת הכספים לחשבון התשלום. חשבון ייעודי מוגדר בסעיף 24(א) (1) לחוק כחשבון המוחזק בגוף מנהל באופן נפרד מחשבונות שבם מוחזקים כספי החברה ונכסיה. גוף מנהל מוגדר בסעיף 1 לחוק והוא כולל תאגיד בנקאי, בנק הדואר, בעל רישיון למתן שירותי פיקדון ואשראי או גוף פיננסי שניתן לו רישיון באחת המדינות הבאות: מדינות החברות באיחוד האירופי, שווייץ, בריטניה, ארה"ב, סינגפור, הונג קונג ואוסטרליה והוא נתון לפיקוח של גוף שהוסמך לפקח על פעילות בנקאית באותה מדינה, לרבות לעניין איסור הלבנת הון ומימון טרור, ואילו ניהל את עסקיו בישראל היה חייב ברישיון בנק לפי חוק בנקאות (רישוי) והוא מדורג A+ לפחות על ידי אחת מחברות הדירוג הבינלאומיות.
- חובת ניהול רישום ספרי חשבונות לרישום מדויק ועדכני של כספי לקוחות תוך אבחנה בין יתרות של לקוחות שונים באופן שיאפשר לחברה להבחין בזכאות של כל אחד מלקוחותיה מתוך כספי הלקוחות ומכספי החברה. מטרת הוראה זו היא להבטיח את כספי הלקוח באירוע של הליכי חדלות פירעון או פירוק.
- ביצוע התאמה יומית (Reconciliation) בין הזכאות של כל לקוח בנפרד לבין סך כספי לקוחות הרשומים אצלה, ובין סך כספי הלקוחות הרשומים אצלה לבין הרישומים במשמורנים. תהליך ההתאמה היומית יתבצע באמצעות אסמכתאות ובאופן שיאפשר לחברה להציג ולהסביר את הלימות תהליך ההתאמה.
- קבלת דוח ביקורת שנתי מרואה חשבון מבקר חיצוני בנושא ציות חברת התשלומים לדרישות החוק וההוראות הנוגעות לשמירת כספי לקוחות. דוח הביקורת יכלול בין היתר בדיקה של תהליך התאמת הספרים לגבי לפחות שלושה ימי עסקים במהלך אותה השנה, שיבחר המבקר לפי שיקול דעתו וללא הודעה מוקדמת לחברה.
- השקעה כספי לקוחות כביטחונות בחשבון הייעודי תתאפשר בנכסים הבאים בלבד:
 - פיקדונות לזמן קצוב כהגדרתם בתקנות השקעות משותפות בנאמנות (נכסים שמותר לקנות ולהחזיק בקרן ושיעוריהם המרביים), התשנ"ד 1994.
 - יחידות של קרן כספית כהגדרתה בתקנות השקעות משותפות בנאמנות (נכסים שמותר לקנות ולהחזיק בקרן ושיעוריהם המרביים), התשנ"ד 1994, ללא רכיב קונצרני.
 - ני"ע סחירים המונפקים בידי הממשלה או בידי בנק ישראל
 - ני"ע נסחרים המונפקים בידי מדינה או בנק מרכזי של מדינה אשר לפחות שתיים מחברות הדירוג הבינלאומיות (FITCH, Moody's, S&P) דירגו אותה בדירוג (AA-) ומעלה.
- בכפוף לאישור הרשות רשאית חברה לבקש להשקיע את כספי הלקוחות בנכסים שאינם נכללים ברשימה זו ובלבד שמדובר בנכסים ברמת סיכון נמוכה וברמת נזילות גבוהה ומהסוגים המנויים בסעיף 24(א) (2) לחוק.

הצעת הוראה לחברות תשלומים לעניין שמירה והגנה על כספי לקוחות

- קביעת מדיניות ניהול כספי לקוחות המתייחסת להיבטים של שיעורי החשיפה המרביים לסוג נכסים או למשמורן, התמודדות עם סיכוני שער חליפין, התמודדות עם סיכוני נזילות, הרשאות הגישה לחשבון הלקוחות.
- קביעת נהלים להבטחת עמידת החברה בחובות שמירה על כספי הלקוחות לפי סעיף 24 לחוק והוראה זו, במטרה למנוע ככל הניתן את האפשרות לנזק עקב מרמה, כשל או רשלנות.
- מינוי ממונה שיהיה אחראי על ציות החברה לחובות שחלות עליה.
- ביצוע בדיקות נאותות והערכת סיכונים בקשר למשמורן בטרם ההתקשרות ועל בסיס שוטף. בין היתר על החברה לשקול את הצורך בפיזור הסיכונים, ההון ודירוג האשראי של המשמורן, סכום הכספים המוחזקים ביחס להון של המשמורן וכל מידע זמין בנוגע לסיכונים הנובעים מפעילותו העסקית של משמורן הכספים.
- האפשרות של חברה להחזיק עד 25% מסך כספי הלקוחות אצל נותן שירותי תשלום יציבותי לפי סעיף 24(ב) לחוק. הכספים יוחזקו על ידי נותן שירותי תשלום יציבותי בתאגיד בנקאי בפיקדון יומי.
- התנאים, הפרטים והמסמכים שיש להגיש לרשות ניירות ערך במידה וחברה מעוניינת להחזיק כספי לקוחות שלא בחשבון ייעודי וזאת באמצעות חלף ביטוח או ערבות לפי סעיף 24(ד) לחוק.
- קביעת מדיניות תשלום ריבית ביתרות לקוחות המוחזקות בחשבון תשלום. המדיניות תכלול תנאי הריבית, מנגנון חישוב צבירת הריבית והצמדה, בקרות ונהלים להבטחת נאותות מנגנון צבירה ותשלום ריבית ואופן הגילוי של תנאי צבירת הריבית וזכאות.

תחולה: הוראה זו תחול על חברות תשלומים כהגדרתן בחוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום.

תחילה: 6 ביוני 2024

הערות ותגובות הציבור תתקבלנה עד ליום 2 במרץ 2024